

ზოგი პატებორიათა სრაგლების ზობიერთი
საკითხისათვის

მოქლე შინაარსი

არაქათულსკოლადამთავრებულ სტუდენტებთან, უცხოელ მსმენელებთან ხანგრძლივი მუშაობის შედეგად ქართული ენის გრამატიკის სწავლების არაერთი საინტერესო მეთოდი გამოიკვეთა. სტუდენტები, რომელთაგანისაც ქაერთული ენა შშობლიური არ არის, განსაკუთრებულ სირთულეს ზმნის სწავლებისას აწყდებიან. სტატიაში ნაჩვენებია ზმნის ერთ-ერთი კატეგორიის, დროის (ახლანდელი დრო) სწავლების გზა, მეთოდი, რომელიც შესაძლებელს ხდის, რომ არაქართულსკოლადამთავრებული სტუდენტი შედარებით მარტივად დაეუფლოს ზმნის ახლანდელი დროის ფორმების წარმოებას. გამოყენებითია, ის პირობები, რომელიც წინ უნდა უძღვოდეს დროის სწავლებას. პირის ნიშნებზე (როგორც ობიექტური, ისე სუბიექტური პირის ნიშნები) განსაკუთრებული ყურადღების გამახვილებისა და მათი დაზეპირების შემდგომ, მოსწავლე, სტუდენტი ეცნობა თემის ნიშნებს. მიზანშეწონილადაა მიმინეული სხვადასხვა თემისნიშნიანი ზმნების წარმოდგენა და მათი დაზეპირება დაქვემდებრების გასამდიდრებლად.

ზმნის სწავლება გაყოფილია ორ მთავარ ეტაპად:

სწავლებას იწყება ზმნის შემადგენელ ნაწილებად დაშლის მეთოდით. ეს არის სწავლების I ეტაპი, როდესაც საფუძველი ეყრდნობა (ამ შემთხვევაში მაქსიმალური რაოდენობით ჩამოვთვლით, და ჩამოვწერთ ზმნებს) მოსწავლის დაქსიურ მარაგს და გარკვეულ წარმოდგენას უქმნის მას ქართულ ზმნის ბუნების შესახებ; ეცნობა ზმნის კატეგორიებს, მათ აღმინშვნელ აფიქსებს.

II ეტაპზე გადასასვლელად, გარკვეულწილად, წინასწარ ემზადებიან. II ეტაპზე სწავლისას მათ იცინ, რომ ქართულ ზმნას გააჩნია გამონაკლისები, რომელიც უნდა დაიმასხვირონ ეტაპობრივად. ქართული ენის გრამატიკის სწავლებას სჭირდება ხანგრძლივი დრო.

Natela Natsvlishvili-Beridze

SOME QUESTIONS ABOUT TEACHING VERB CATEGORIES

Abstract

Some new and interesting methods in teaching grammar of the Georgian language have been revealed during working with foreign students and the students who finished non Georgian schools. The students for whom Georgian is not a native language come across some difficulties in learning the verb.

The article deals with the way, method of teaching one of the categories of the verb. It is a method how to teach one of the categories of the verb (the present tense). This method gives an opportunity to the students who finished non Georgian schools to form the present tense of the verb more easily. The article highlights the conditions which should precede teaching the present tense. After learning set markers by heart (as objective as well as subjective), students get introduced to thematic suffixes. It is recommended to present verbs with different thematic suffixes and learn them by heart in order to enrich lexical stock.

Teaching verbs are divided into two stages:

Teaching starts with the method which implies decomposing verbs into component parts. It is the first stage of teaching when the vocabulary stock increases and students become aware of feature of the Georgian verb. They are introduced to verb categories and their forming affixes.

Students get ready for the II stage. On this stage students know that there are exceptions in Georgian verbs which they should remember step by step.

It should be mentioned that teaching grammar of the Georgian language requires a long time.

საჯანძე სიტყვები: ზმნა, ახლანდელი დრო, პირის ნიშნები, თემის ნიშნები, მეთოდი.

Key words: verb, the present tense, set markers, thematic suffixes, method.

ა) ახლანდელი დრო

შესავალი. აკაკი შანიძის მიხედვით „მორფოლოგიური თვალსაზრისით ზმნა არის მეტად როგორი შინაარსის მქონე სიტყვა... მოქმედების აღმნიშვნელი, როგორც ერთდროულად რამდენიმე მორფოლოგიური კატეგორია მოეპოვება: პირველ ყოვლისა პირი, რიცხვი, დრო და კილო“ (შანიძე, 1973: 163).

შუმანძის, ფიქრის, სხვადასხვა მეთოდის გამოყენების მრავალ წლიანმა გამოცდილებამ თავისი შედეგი გამოიდო ქართული ენის გრამატიკის სწავლების და საერთოდ, ქართული ენის სწავლების საქმეში. განსაკუთრებით როგორია ზმნის შესწავლა მათვის, ვისოცისაც ქართული ენა მშობლიური არ არის. ამიტომ ჩვენ გამოვდებნეთ გზა, მეთოდი, როგორიც შესაძლებელს ხდის, რომ არაქართულსკოლადამთავრებული სტუდენტი შედარებით მარტივად დაეუფლოს ცოდნას ზმნის შესახებ. უცხოელ მოსწავლეს, და არა მარტო უცხოელს, ძალიან უჭირს სერიების და მწერივების ფორმათა სწავლა-გაგება. ამიტომაც ჩვენ მიერ შემუშავებული მეთოდი ინტერესმოკლებული არ უნდა იყოს ზმნის სწავლებით დაინტერესებულთათვის.

დროის ფორმათა შესწავლა, მათი დამახსოვრება საფუძველია შემდგომში ზმის სხვა კატეგორიათა ადვილად შესწავლისა. ასევე ამ მეთოდით ზმის სწავლება მარტივად წყვეტს ერგატიული კონსტრუქციის სწავლების საკითხს.

უნდა აღინიშნოს, რომ ზმის კატეგორიათა სწავლება ორ ეტაპს მოიცავს. პირველ ეტაპზე უმარტივესად ვასწავლით დროის, გარდამავლობის, კილოს, ასპექტის, ფორმებს სისტემური ზმნების მაგალითზე, გამონაკლისების ანუ სისტემის გარეთ დარჩენილ ზმნათა შესწავლა კი შემდგომში ხდება, როდესაც მოსწავლეს შეეძლება გამართული საუბარი, მეტყველება და აზროვნება ქართულად. დგება პრობლემა. ტექსტებში მხოლოდ სისტემურ ზმნებს არ ვხვდებით. ამ შემთხვევაში მის მნიშვნელობას მივუთითებთ და ვურჩევთ ზმის დამახსოვრებას. სისტემის გარეთ დარჩენილ ზმნათა სწავლება ცალკე საკითხია, საკმაოდ რთული და საპასუხისმგებლო, რაზეც ვცდებით, სამომავლოდ გავამახვილეთ ყურადღება.

მსჯელობა და შედეგები. დროის სწავლებას წინ უძღვის გარკვეული პირობები:

- მოსწავლე უნდა ცნობდეს და ასხვავებდეს ზმნასა და სხვა მეტყველების ნაწილებს. ხშირად მიცემით ან ნათესაობით ბრუნვაში დასმული არსებითი სახელის ბრუნვის ნიშნის -ს ზმის III პირის ნიშანი ჰგონიათ, ამ პრობლემას გადაჭრის ლექსიკური მარაგი;
- უნდა იცოდეს სუბიექტური და ობიექტური პირების ნიშნები;
- სუბიექტური და ობიექტური პირების ნიშნების ადგილი ზმის კონსტრუქციაში;
- უნდა ჰქონდეს ზოგადი წარმოდგენა ქართული ზმის დროის სამი ფორმის შესახებ (პარალელს ვავლებთ მათ მშობლიურ ენასთან).

დროის შესწავლას წინ უძღვის **არის** ზმის სამივე დროში უდლების ცოდნა:

მს. რიცხვი

მრ. რიცხვი

ახლანდელი: I. ვ-არ
II. ხ-არ
III არი-ს
მს. რიცხვი

ვ-არ-თ
ხ-არ-თ
არი-ან
მრ. რიცხვი

მომავალი:	I ვ-იქნ-ებ-ი	ვ-ი-ქნ-ებ-ი-ო
	II იქნ-ებ-ი	იქნ-ებ-ი-ო
	III იქნ-ებ-ა	იქნ-ებ-ი-ა

წარსული:	I ვ-ი-ყავ-ი	ვ-ი-ყავ-ი-ო
	II ი-ყავ-ი	ი-ყავ-ი-ო
	III ი-ყ-ო	ი-ყ-ნენ

ამ ზმნების სწავლებისას ყურადღება უნდა გაფამახვილოთ პირის ნიშნებზე. კერძოდ:

I სუბიექტურ პირს აღნიშნავს ვ- პრეფიქსი მხოლობით რიცხვში; მრავლობით რიცხვში კი ვ - ო (აფიქსები);

II სუბიექტური პირის ნიშნებია: ჰ-, ს-, ხ- მხოლობით რიცხვში; მრავლობით რიცხვში - ჰ-, ს-, ხ — ო (აფიქსები);

III სუბიექტური პირის ნიშნებია: მხოლობით რიცხვში -ს, -ა, -ო, სუფიქსები; მრავლობით რიცხვში - ენ, -ნენ, -ან, -ნ, -ეს სუფიქსები.

ობიექტური პირიც გამოიხატება ზმნაში:

I ობიექტური პირის ნიშანია გ- პრეფიქსი მხოლობით რიცხვში; მრავლობითში გვ - პრეფიქსი;

II ობიექტური პირის ნიშანია - მხ. რიცხვში გ- პრეფიქსი; მრავლობითში - გ ----- ო (აფიქსები);

III ირიბი ობიექტური პირის ნიშნებია: მხოლობით რიცხვში ჰ-, ს-, ფ პრეფიქსები; მრავლობით რიცხვში - ჰ-, ს-, ფ - ო აფიქსები;

პირის ნიშანთა ცოდნის განმტკიცებისათვის საჭიროა ტექსტებში მოვაძებნიოთ ზმნები და გავარკვიოთ რომელიბა პირისა. ასევე ჩამოვაყალიბოთ სქემა პირის ნიშნებისათვის:

სუბიექტური პირი (s)

მხ. რიცხვი	მრ. რიცხვი
I ვ- -----	I ვ- ----- ო
II ჰ-, ს-, ფ -----	II ჰ-, ს-, ფ ----- ო
III ----- ს, ა, ო	III ----- ნ, ენ, -ნენ, -ან, -ეს

ობიექტურ (0) პირთათვის

მხ. რიცხვი	მრ. რიცხვი
I ვ- -----	I ვ- -----
II გ- -----	II გ- ----- ო
III ჰ-, ს-, ფ -----	III ჰ-, ს-, ფ ----- ო

გვაქს სიტყვები, რომელიც მიგვანიშნებს დროის ფორმებზე,
ახლანდელ დროზე: ახლა, დღეს, ამ წუთში, ამ წელს...

მომავალ დროის ფორმებთან ვიყენებთ: ხვალ, ზებ, მაზებ,
მომავალ წელს, მომავალ კვირას, მომავალ თვეში და სხვა.

წარსულ დროზე მიგვანიშნებს: გუშინ, გუშინწინ, შარშან,
შარშანწინ, გასულ წელს, გასულ კვირას, გასულ თვეში და ა. შ.

ე) მოსწავლეს უნდა შეეძლოს ქართული სიტყვების აღქმა,
დამახსოვრება და სწორად წერა.

დროის კატეგორიის სწავლების მომენტისათვის სტუდენტებს,
მოსწავლეს, ვავალებთ გრამატიკის სახელმძღვანელოდან
ამოწეროს თემის ნიშნები: -ი, -ებ, -ავ, -ამ, -ემ, -ებ, -ობ, -ოფ, -ევ
(ან მუშაობს პედაგოგთან ერთად). წიგნიდან ვკარნახობთ აქტი-
ური მოხმარების ზმნებს თითოეულ თემის ნიშანზე და ვთხოვთ,
გამოყონ პირის ნიშნები, ასევე თემის ნიშნები (თუ არ ახსოვთ,
ისინი კითხულობენ ახლად ნასწავლს. ასეთი მეთოდით სწავ-
ლება ხელს უწყობს აუდიტორიაშივე მასალის შესწავლას),
სახლში ვაძლევთ სამუშაოს. შეძლებისდაგგარად ტექსტებში
მოძებნონ ზმნები და გამოყონ შესწავლილი ელემენტები.
ლექციისას ჩასაწერი ზმნების რაოდენობა 90-ოდეა. ამ ზმნებს
სტუდენტები გადაიტანებ ლექსიკონებში და დაისწავლიან.

ამ მეთოდით სწავლება ხელს უწყობს არა მხოლოდ გრამატ-
იკული მასალის სწავლას, არამედ ლექსიკური მარაგის
გამდიდრებასაც. ოთხმოცდაათ ზმნას ერთდროულად ვერ დაიზ-
ეპირებენ, ამიტომ ყოველი მომავალი შეხვედრისთვის მიეცემათ
10-10 ზმნა საზეპიროდ. სემინარზე ხდება შესწავლილი მასალის
გამოკითხვა: უცხო ტექსტები ზმნათა მოძებნა და ნაცნობი ელე-
მენტების გამოყოფა.

ზემოთ დასახელებული პროცედურის გადაჭრის შედეგ სტუ-
დენტი მზადაა, გაიგოს ახალი მასალა. კერძოდ, ახლანდელი დრო
და მისი ფორმები. ვაძლევთ დროის კატეგორიის განმარტებას მარ-
ტივად: **დრო** არის ზმნის კატეგორია, რომელიც გულისხმობს
მოქმედებისა და თქმის მომენტების შეფარდებას. **ახლანდელია**
დრო, როდესაც თქმის მომენტი და მოქმედების მომენტი ერთმანეთს
ემთხვევა, ანუ მოქმედება ხდება თქმის მომენტში. გამოიყოფა საბი
პირის მოქმედება **I, II და III პირისა;** ეს პირი შეიძლება იყოს
წარმოდგენილი როგორც მხოლობით, ისე მრავლობით რიცხვში.

მე - ჩვენ,

შენ -თქვენ,

ის - ისინი;

ზმნაში გამოიხატება მოქმედი პირი - **სუბიექტური პირი** და სამოქმედო, **ობიექტური პირი**, რომელზეც მოქმედებს სუბიექტური პირი. სუბიექტური პირი აღინიშნება ლათინური ასო **S**-ით. ობიექტური პირი კი - ლათინური **O**-გრაფემით.

I სუბიექტური პირი გამოიხატება ასე - ს1

II სუბიექტური პირი გამოიხატება - ს॥

III სუბიექტური პირი გამოიხატება - ს. III. (როგორც მხოლობით, ისე მრავლობით რიცხვში)

II የሰነድና ማረጋገጫ - 01

III የሰነድና ማረጋገጫ - 0III

ახლანდელი დროის კითხვებია: რას ვშვრები? რას ვშვრებით? რას ვაკეთები? რას ვაკეთებოთ? - პირველ პირში; II პირში: რას შვრები? რას შვრებით? რას აკეთები?, რას აკეთებოთ?, III პირის კითხვებია: რას შვრება? რას შვრებიან? რას აკეთებს? რას აკეთებებს? წარმოვადგენთ სქემას:

I მე რას ვშეგრები? რას ვაკეთები? წვენ რას ვშეგრებით? რას ვაკეთებთ?

II შენ რას შევრები?, რას აკეთებ? თქვენ რას შევრებით? რას აკეთებთ?

III ის რას შევრება? რას აკეთებს? ისინი რას შევრებიან, რას აკეთებენ?

ახლანდელ დროში ქართულ სტანდარტებზე ზმნათა უმრავ-
ლესობა თემის ნიშანზე მთავრდება. ვ-სწავლ-ობ მე, სწავლ-ობ
შენ, სწავლ-ობ-ს ის, ვ-სწავლ-ობ-თ ჩვენ, სწავლ-ობ-თ თქვენ.
სწავლ-ობ-ენ ისინი;

ජ්‍යෙෂ්ඨ පොදුව

ජ්‍ය. රොජ්බෝ

I 3 - 00 - 0 0

ଓ - ও - o - ও

II   თლ - (o) პენ

თლ - თ **ლ** თქვენი თლის ნომანი
თლ - თ **ლ** ისინი

III   ቅጭ - (o) **b** -ob

- 274 -

I	$\boxed{3}$ - ბჲპ - $\textcircled{ენ}$ მე	$\boxed{3}$ - ბჲპ - $\textcircled{ენ}$ $\boxed{\sigma}$ - ჩვენ	ქოუქხს ნიშანი
II	ბჲპ - $\textcircled{ენ}$ შენ	ბჲპ - $\textcircled{ენ}$ $\boxed{\sigma}$ - ოქვენ	
III	ბჲპ - $\textcircled{ენ}$ $\boxed{\nu}$ -ის	ბჲპ - $\textcircled{ენ}$ - $\boxed{\textcircled{ენ}}$ ისინი	

I	$\boxed{3}$ - აშენ - $\textcircled{ებ}$ მე	$\boxed{3}$ - აშენ - $\textcircled{ებ}$ - $\boxed{\sigma}$ ჩვენ	ეტოუქხს ნიშანი
II	აშენ - $\textcircled{ებ}$ შენ	აშენ - $\textcircled{ებ}$ $\boxed{\sigma}$ ოქვენ	
III	აშენ - $\textcircled{ებ}$ $\boxed{\nu}$ -ის	აშენ - $\textcircled{ებ}$ $\boxed{\textcircled{ენ}}$ ისინი	

I	3 - პერ - $\textcircled{ავ}$ მე	$\boxed{3}$ - პერ - $\textcircled{ავ}$ - $\boxed{\sigma}$ ჩვენ	აფოუქხს ნიშანი-ანი ზმნები
II	პერ - $\textcircled{ავ}$ შენ	პერ - $\textcircled{ავ}$ $\boxed{\sigma}$ ოქვენ	
III	პერ - $\textcircled{ავ}$ $\boxed{\nu}$ -ის	პერ - $\textcircled{ავ}$ $\boxed{\textcircled{ენ}}$ ისინი	

I	$\boxed{3}$ - გ - $\textcircled{ოვ}$ მე	$\boxed{3}$ - გ - $\textcircled{ოვ}$ - $\boxed{\sigma}$ ჩვენ	ოფოუქხს ნიშანი-ანი ზმნები
II	გ - $\textcircled{ოვ}$ შენ	გ - $\textcircled{ოვ}$ $\boxed{\sigma}$ ოქვენ	
III	გ - $\textcircled{ოვ}$ $\boxed{\nu}$ -ის	გ - $\textcircled{ოვ}$ $\boxed{\textcircled{ენ}}$ ისინი	

I	з - а - შრ - (ობ) მე	з - а - შრ- (ობ) თ ჩვენ	ობ-თემის ნიშანი
II	а - შრ - (ობ) მენ	ა- შრ - (ობ) თ თქვენ	
III	ა- შრ - (ობ) [ს] -ის	ა - შრ - (ობ) [ენ]ისინი	

I	з - ც - (გბ) მე	ც- ც (გბ) ჩვენ	გბ-თემის ნიშანი
II	ც - ც - (გბ) მენ	ც- ც (გბ) [თ] თქვენ	
III	ც - (გბ) - [ს] -ის	ც- (გბ) [ენ] ისინი	

I	з - а - მტვრ - (ვვ) მე	з - а - მტვრ - (ვვ) თ ჩვენ	ვვ-თემის ნიშანი
II	ა - მტვრ (ვვ) მენ	ა - მტვრ (ვვ) თ თქვენ	
III	ა - მტვრ (ვვ) [ს] -ის	ა - მტვრ (ვვ) [ენ] ისინი	

ზემოთ ჩამოთვლილი ზმნები გარდამავალი ზმნებია და წარმოდგენილია ახლანდელ დროში (მას აწყუოსაც ვუწოდებთ), ანუ ვასწავლით მას, როგორც ახლანდელ დროს - (აწყოს), რომელიც შემდგომში სერიებსა და მწკრივების შესწავლისას მარტივად გადაწყვეტს მწკრივის გაების პრობლემას. როგორც დავინახეთ, ახლანდელი დროის ფორმა მთავრდება თემის ნიშნით I და II პირის მხოლობითი რიცხვის ფორმებში; III პირში თემის ნიშანს დაერთვის III სუბიექტური პირის ნიშანი; მრავლობითში I, II და III პირში თემის ნიშანს ერთვის მრავლობითობის სუფიქსები. თემის ნიშნების წრეში და პირის ნიშნების კვადრატებში ჩასმა თვალსაჩინოს გახდის მათ აღგილს ზმნაში და გაუადვილებს მოსწავლეს დამახსოვრებას.

მოსწავლე ადგილად დაიმახსოვრებს ახლანდელ (აწმუნს) ფორმებს თუ შევთავაზებო ასეთ სქემას:

მხ. რიცხვი

- I გ ----- ებ, ობ, ემ, ამ, ავ, ი, ოფ, ენ, ევ (თემის ნიშნები)
 II ჸ, ს, ფ ----- ებ, ობ, ემ, ამ, ავ, ი, ოფ, ენ, ევ (თემის ნიშნები)
 III ----- ებ, ობ, ემ, ამ, ოფ, ევ, (თემის ნიშნები) - -ს

მრ. რიცხვი

- I გ ----- თემის ნიშნები - თ
 II ჸ, ს, ფ ----- თემის ნიშნები - თ
 III ----- თემის ნიშნები - ენ, ან

მიზანშეწოდად მიგვჩნია წარმოვადგინოთ სხვადასხვა თემისნიანი ზმნები და მიცევთ საზეპიროდ ლექსიკური მარაგის გასამდიდრებლად. ვერტიკალურად ჩამოწერილი მაგალითები საშუალებას მისცემსმოსწავლეს, თარგმნოს თი-თოვეული ზმნა საკუთარ ენაზე.

1) ენ - თემის ნიშნიანი ზმნები:	2) ი- თემის ნიშნიანი ზმნები-დან აღსანიშნავია
ბწენენ-ს -	გ-გ-ი
ბჯენ-ს -	გ-ჟ-გვ-რ-ი
ადგენ-ს -	გ-ა-გლ-ი
ადენ-ს -	გ-ზრდ-ი
იომენ-ს -	გ-ოვლ-ი
კბენ-ს -	გ-თხვრ-ი
ილენ-ს -	გ-სვრ-ი
ურქენ-ს -	გ-სჯ-ი
არჩენ-ს -	გ-დვრ-ი
სტვენ-ს -	გ-ლლ-ი
იტკენ-ს -	გ-ყრ-ი
ფრენ-ს -	გ-შლ-ი
ფენ-ს -	გ-ი-ცლ-ი
	გ-ცვლ-ი
	გ-ცლ-ი
	გ-ცდ-ი

2) აგ - ოქმის ნიშნიანი ზმნები

4) የጂ - ጥገናው ንግድነት ተስፋዎች:

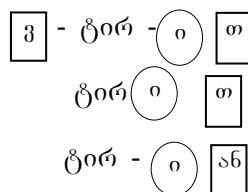
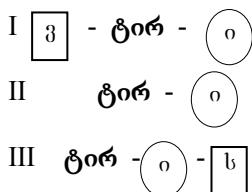
გ - ყოვ - გაყოვა (პურის)
გ - ყოვ - შეყოვა (ხელის)

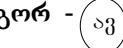
5) -ევ - თემის ნიშნიანი ზმნები:

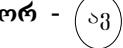
ვ-აქტ-ევ	ვ-ანთხ-ევ
ვ-აქ-ევ	ვ-ანჯლრ-ევ
ვ-აბნ-ევ	ვ-რ-ევ
ვ-არბ-ევ	ვ-არბ-ევ
ვ-ასმ-ევ	ვ-არღ-ევ
ვ-დ-ევ	ვ-არჩ-ევ
ვ-აორ-ევ	ვ-არწუ-ევ
ვ-ლ-ევ	ვ-ტ-ევ
ვ-ამთხვ-ევ	ვ-აქნ-ევ
ვ-ამტვრ-ევ	ვ-აფრქ-ევ
ვ-ამხრ-ევ	ვ-აქც-ევ
ვ-ამღვრ-ევ	ვ-აღწ-ევ
ვ-ამშ-ევ	ვ-ხ-ევ და სხვა.
ვ-ამჩნ-ევ	

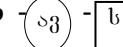
მოცემული ზმნები ლექსიკაში აქტიურად გამოიყენება, რის გამოც შევარჩიეთ ისინი.

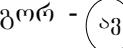
დასახელებული ზმნები ა. შანიძის მიხედვით მოქმედებითი გვარის ზმნებია. აწმეოში ასეთივე სურათს გვიჩვენებს საშ. მოქმედებითი ანუ მედიოაქტიური გვარის ზმნები, ანუ, ავტოტივები, რომლებსაც პროფ. დამანა მელიქიშვილი ზუსტად ამის გამო I დიათეზაში აერთიანებს. რა თქმა უნდა, სტუდენტებს ამ ეტაპზე გვარისა და დიათეზის შესახებ არ ვესაუბრებით. ვაუდლებო რამდენიმე საშუალ-მოქმედებითი გვარის ზმნას და გამოვიტანთ დასკვნებს. ამ ტიპის ზმნებს აწმეოში ფუძის შემდეგ დაერთვის თემის ნიშნები: -ი, -ავ, -ებ, -ობ, -ან. მაგალითად: ვტირი, ვკივი, ვპენესი, ვყვირი, ვბრუნავ, ვბრწყინავ, ვგმინავ, ვგორავ, ვზრუნავ, ვოხრავ, ვფეთქავ, ვფოფხავ, ვბაბანებ, ვტანტალებ, ვქაქანებ, ვდიღინებ; ვამაყობ, ვვარჯიშობ, გვორაობ, ვზოზინობ, ვთევზაობ, ვკოჭლობ, ვმეფობ, ვპოეტობ, ვპატრონობ, და სხვა.

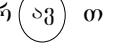

I - ՑՐԱ -

II   ՑՐԱ -

III   ՑՐԱ - -

 - ՑՐԱ - տ

ՑՐԱ տ

ՑՐԱ -

Քաևցնա. Յոზեն Շյոնոնուած մօցահնօս, Նմնօս Եվազլեթա Վարումարտու որ ըբակած:

Եվազլեթաս Յովյեթու Նմնօս Մյմածցենել նախուած դամլուս մյտուածու. յէ արուս Եվազլեթաս I ըբակած, Ռուգյաւսաց Տաղյածցելու յյրեթա (ամ Մյմտեցեցամու մայսիմալուրու Ռառցենուուտ համուցուածու, դա համուցյերու Նմնյթս) մուԵվազլուս լոյժիսոցյար մարացի դա ցարկացյալ Վարմուացենաս յյմնօս մաս յարույլ Նմնօս ծյնյեթու Մյեսաեթ; յշենութա Նմնօս Կաթցարուույթիս, մատ աջմնութենյել այոյիշեթս.

II Սբակած ցարասասցլեթած, ցարկացյալ Վուած, Վուած Եմնածցյուած. II Սբակած Եվազլուսաս մատ ուրուս, Ռոմ յարույլ Նմնաս ցահնօս ցամոնակցուսեթու, Ռոմյուուու յնճա դամիմակնուցըն յբակուրուցած. յարույլու յնուս ցրամաբույսուս Եվազլեթաս Տէուրութա եանցրմուոցու քրու.

ցրամաբույսուս Եվազլեթաս այսուուցյալ პորուսաս Վարմուացյենս մեսաբարույլու Ծյէմիշեթուս ցրամաբույսու դամյազեթա.

ցամույնեթյուու լությարաբյարա:

Թ. տալակցամէ, յարույլու յնուս ցրամաբույսուս Եվազլեթաս մյտուածոյա, 1975.

Ծ. Մյլույթյուու, յարույլու յնուս ցրամաբույսուս Տուիյմա, 2001

Տ. Շանույթ, յարույլու յնուս ցրամաբույսուս Տաղյածցլեթու, 1973.

Ծ. Մյլույթյուու, յարույլու յնուս Տուիյմա, 2014.